

Kaszálás és legeltetés hatása védett területek élővilágára

Pro Vértés Természetvédelmi
Közalapítvány
Viszló Levente

Az árkos vetődés mentén keletkezett egykori
jégkorszaki tó helyén található ma a Csíkvarsai-rét

Madártávlatból jól látható az egykori tó helyén az összezsugorodott, sekély vizű élőhely

A Csíkvarsai-rét elsősorban madárvilága miatt védett

A Csíkvarsai-rét számos jégkorszaki reliktum faj élőhelye

Az endemikus magyar tarsza (*Isophya costata*) legnagyobb ismert állománya él itt

A május végén is vízzel borított élőhely számos későn költő fajnak biztosítja
fészkelő és szaporodó helyét

A pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*)
jellegzetes kunyhószerű fészke

A Pro Vértességi Közalapítvány természetgazdálkodási ágazatában végzett gyepkezelés természetkímélő módszerei:

- Madárfogási eredményekre épített késői kezdésű kaszálás

- Kihagyva a kiemelten gazdag élőhelyeket és búvósávokat

- Madárbarát, kiszorító módszer

- Maximum 2 m-es vágásszélesség

- Láncfüggönyös vadriasztó alkalmazása

- Természetvédelmi oktatásban részesült szakszemélyzet

- Szakaszos legeltetés alkalmazása a kihagyott érzékeny területeken

Láncfüggönyös vadriasztó használata

1200 ha természeti értékben gazdag gyepterület kaszálása során

- 5 különböző helyszínen

- 377 felvételi egység összesen 11132,25 m² alapos átvizsgálásával

- 2004.06.1-2004.08.31 –ig tartó időszakban 62 munkanapon

- 14 személy vett részt a kutatásban.

A kutatás módszerei:

I. Madarásztábor

II. Kaszálási időszakban

- Kaszálás előtti felvételezés
- Kaszálás utáni felvételezés
- Meghagyott „búvó” sávok vizsgálata
- Láncos lehúzás
- Egyedi felvételezések

III. Gépkezelők által szolgáltatott adatok

Emberi magatartás a munkavégzés során

A természetgazdálkodási ágazatban dolgozó traktorosok
alapfokú természetvédelmi oktatásban részesülnek

A gépkezelők által észlelt és feljegyzett mentett, elmenekült és elpusztult állatok

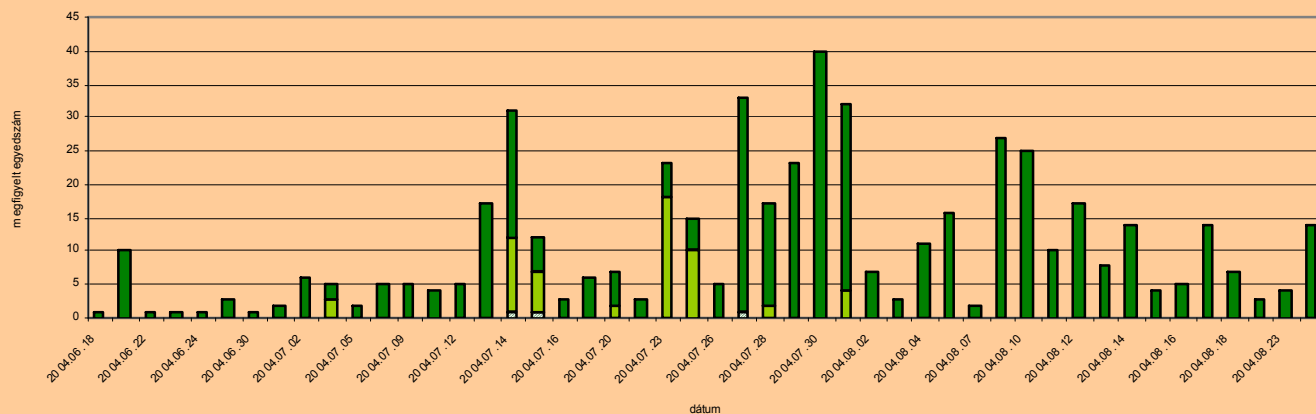
	Megfigyelt összes példány-szám	Az összesből		
		elkaszált	megmenekült	
			emberi segítséggel	felrepült, elmenekült
fácán	37	0	2	35
fácán kakas	1	0	0	1
fácán tojó	4	1	0	3
fácáncsibe	84	4	12	68
fácán összes	126	5	14	107
fűj	446	2	9	435
fűjfióka	64	1	47	16
fűj összes	510	3	56	451
mezei pocok	1	0	0	1
foltos nádiposzáta fióka	2	0	2	0
nádi poszáta	31	0	0	31
nádi poszáta összes	33	0	2	31
nyúl	27	1	0	26
őz	80	0	0	80
őzbak	4	0	0	4
őzgid	15	1	6	8
őz összes	99	1	6	92
pacsirta	39	0	0	39
mezei pacsirta	3	0	0	3
pacsirta fióka	1	0	1	0
pacsirta összes	43	0	1	42
barázdab illegető	4	0	0	4
sárga b illegető	45	0	1	44
Összesen:	888	10	80	798

Traktorosok megfigyelései:

•888 megfigyelésből

- 80 mentett
- 798 vadriasztó láncból elmenekült
- 10 elpusztult egyed

- felrepült, elmenekült
- emberi segítséggel megmenekült
- elkaszált

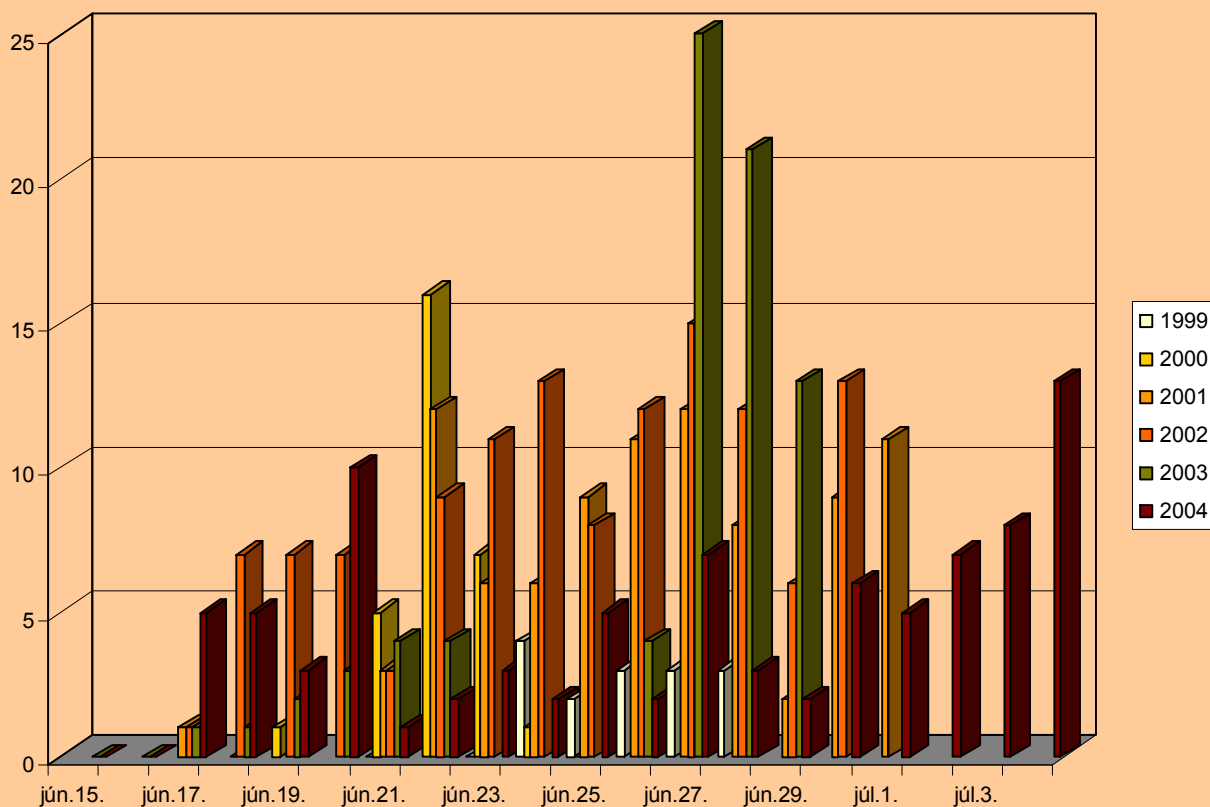
A madarásztábor fogási eredményei alapján történik a kaszálások kezdésének megállapítása

A Csíkvarsai réten az elmúlt 6 év (1999-2004) alatt 71 madárfaj 3319 egyedét fogtuk meg.

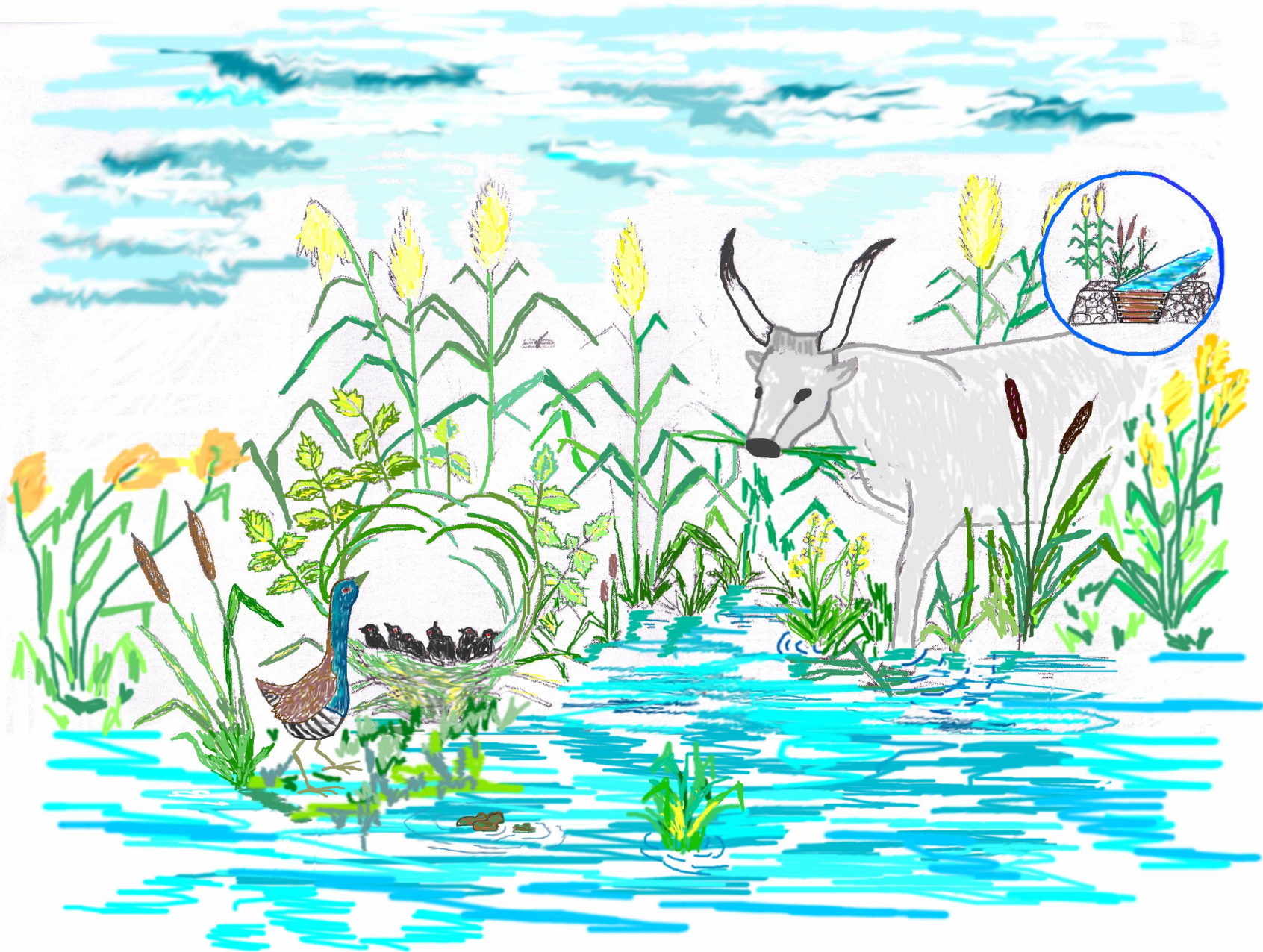
A réti és nádi élőhelyhez kötődő kirepült fiatal madarak fogási kezdőnapja, 1220 fogott madár alapján (1999-2004)

- 1999-ben június 24.
- 2000-ben június 19.
- 4 évben (2001-2004) június 17.

A későn költő fajok
speciális természetvédelmi
kezelést igényelnek

A mocsaras élőhelyeken júliusi legeltetéssel biztosítjuk a nádasodó
élőhelyek nyíltan tartását

A kaszálás során menekülő, bűvó sávokat hagyunk vissza

Hagyományos kaszálás a 60-as években

Dobkasz – ma a legelterjedtebb kaszatípus a hazai mezőgazdaságban

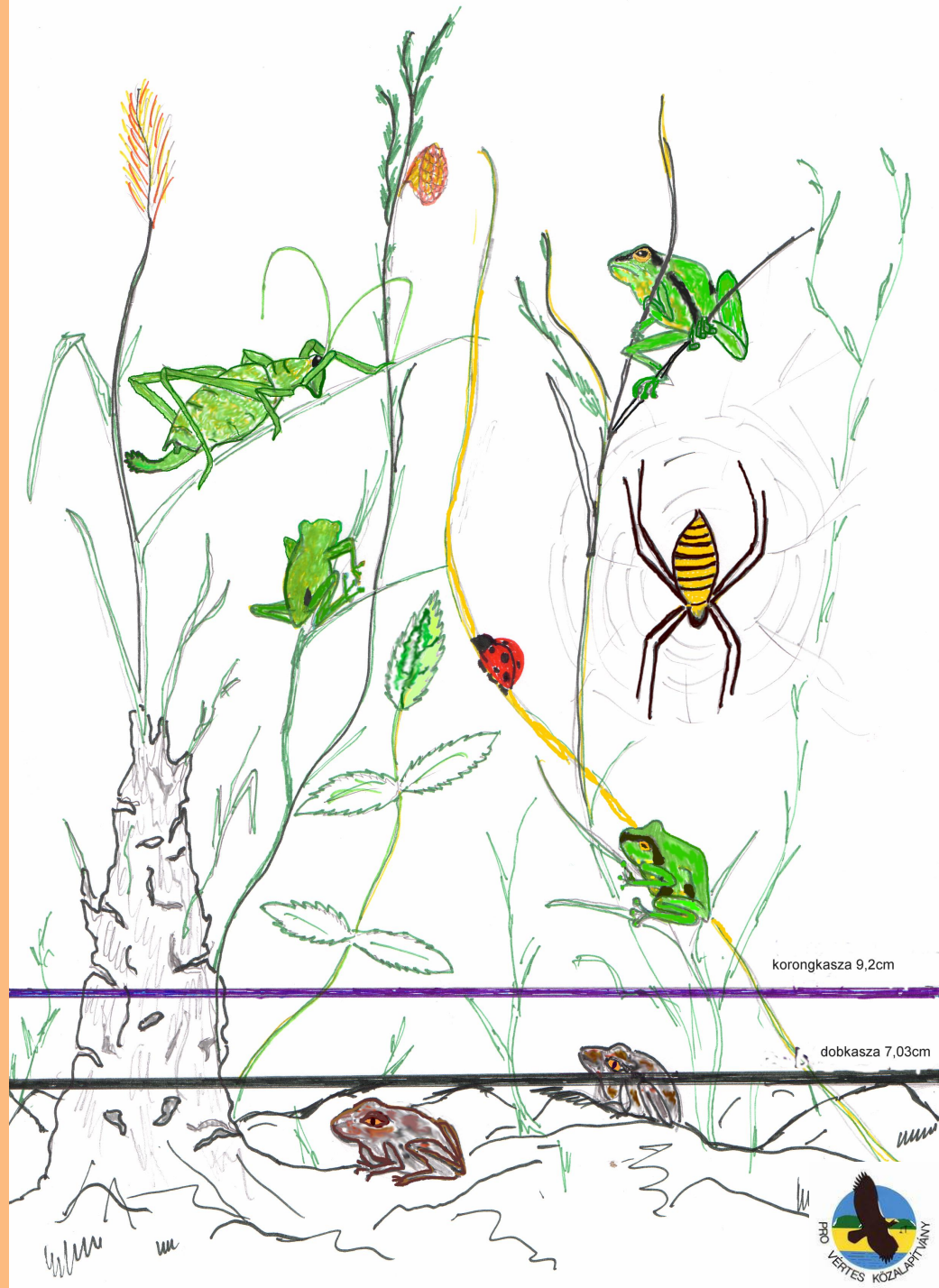

Korongos kasza

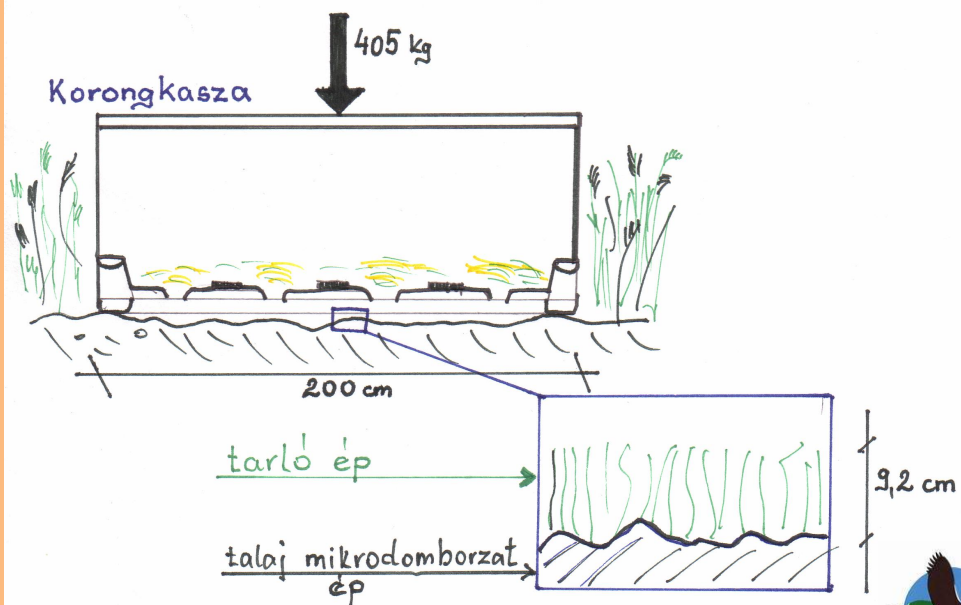
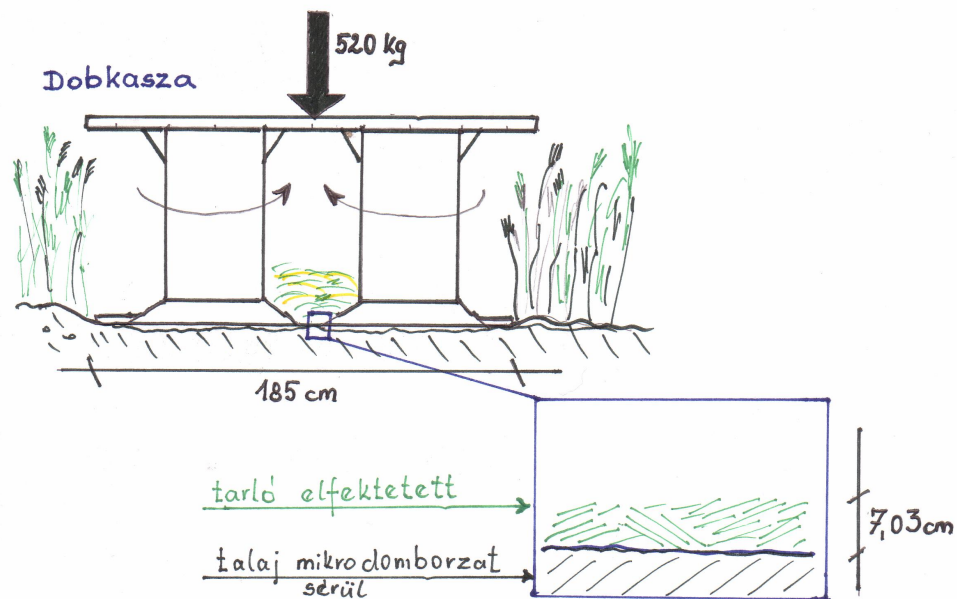
Dobkasza utáni tarló

Korongos kasza utáni tarló

A réten található különböző
állatok veszélyeztetettsége,
élőhelyük szintezettsége
alapján

A dobkasza és a korongkasza
élőhelyekre gyakorolt
hatásainak összehasonlítása

Barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*)

	Korongkasza	Dobkasza
Átlagos tarlómagasság	9,20 cm	7,03 cm
ép	92	131
sérült	11	26
sérülési arány	11,96%	19,85%

Zöld levelibéka (*Hyla arborea*)

	Korongkasza	Dobkasza
Átlagos tarlómagasság	9,20 cm	7,03 cm
ép	244	98
sérült	2	4
sérülési arány	0,82%	4,08%

Szöcskék

	Korongkasza	Dobkasza
Átlagos tarlómagasság	9,20 cm	7,03 cm
ép	984	374
sérült	26	12
sérülési arány	2,64%	3,21%

Sáskák

	Korongkasza	Dobkasza
Átlagos tarlómagasság	9,20 cm	7,03 cm
ép	32407	4606
sérült	27	24
sérülési arány	0,08%	0,52%

	Korongkasza	Dobkasza
MŰSZAKI ADATOK		
Súly (2m munkaszélességre)	405kg	520 kg (562 kg)
Munkaszélesség	2 m	1,85 m
Teljesítményigény	25 kW, 35 LE	25 kW, 35 LE
Karbantartási igény	azonos	azonos (alkatrészellátása jobb)
Hatásterület szélesség	40 cm	92,5 cm (100 cm)
KERÜLETI SEGESSÉG	kisebb kerületi sebesség következtében a kisebb tömegű dob gyorsabban leáll	a nagy súlyú dob a nagy kerületi sebesség miatt lassabban állítható meg
ZAJHATÁS	kevésbé zajos	zajosabb
VÁGÁSMAGASSÁG (műszaki oldal)	nem állítható (az alsó gerinc vastagságából és a két legmagasabb pont közötti áthidalásból tevődik össze) csúszótalp vastagsága növelhető	2,8-5,0 cm között állítható (ez a borotváló kaszálás mértéke) a vágómagasság házilag sem növelhető
VÁGÁSMAGASSÁG (felmérések alapján)	min. átlag: 8,24 cm max. átlag: 10,16 átlag: 9,2 cm	min. átlag: 4,41 cm max. átlag: 9,64 cm átlag: 7,03 cm
SZÍVÓHATÁS (kerületi sebességből adódóan)	kisebb szívóhatás	nagy szívóhatás
KÜLÖNBÖZŐ ÁLLATOKRA GYAKOROLT HATÁS (a sérülési arány százalékában)	kisebb sérülési arány	nagyobb sérülési arány
sáska	0,08	0,52
szöcske	2,64	3,21
pók	2,38	5,88
zöld levelibéka	0,82	4,08
ásóbéka	11,96	19,85
MIKRODOMBORZATRA ÉS AZ ÉLŐVILÁGRA GYAKOROLT HATÁS	A két legmagasabb ponton feltámaszkodik, áthidal. Kisebb súlya miatt a levágott tarlón csúszik.	Forogva csúszik, nehéz, emiatt szétlapító hatással van a tarlóra, földre és élőlényre egyaránt.(tipikus háti okoz az ásóbékák

Összegzés

- Egy természeti értékekben gazdag gyepterület kezelése során meghatározó jelentőségű a munkát végző személyzet ismeretanyaga és viszonyultsága az ottani élővilághoz, mivel szinte minden intézkedés ebből indul ki.
- Az első és legfontosabb megállapítás, hogy a késői időpontban (június vége-július) végzett kaszálás az állatvilág szempontjából az egyik legjobb védelem.
- A láncfüggönyös vadriasztó jótékony hatását nem csak a gerinces élővilágnál, hanem az ízeltlábúaknál is észleltük

Összegzés

Végső megállapítás a feldolgozott adatok ismeretében, hogy az Alapítványnál alkalmazott módszerrel egyik kasza sem okoz jelentős pusztítást a táplálékláncban, mivel egy ilyen méretű területen, ahol a tapasztalt faj és egyedszám ilyen nagyságrendű, az itt megfelelő időpontban végzett kaszálás alkalmazása nem okoz problémát, hiszen az esetlegesen sérült állatok a tápláléklánc részeként azonnal elfogyasztásra kerülnek a különböző itt vadászó madarak (sárga billegető, mezei pacsirta, fürj, sordély, seregély, varjú, fehér gólya, vörös vércse, stb.) által.

